

ARHIV

ZA PRAVNE I DRUŠTVENE NAUKE

BROJ 3

JUL—SEPTEMBAR 1995.

GOD. LXXXI Knj. LI NOVOG (III) KOLA Knj. CIV CELOKUPNOG
IZDANJA

S A D R Ž A J

IZVORNI ČLANCI

Članci

1. Dr Milan PETROVIĆ — Parlamentarni sistem protiv cezarističkog prezidijalizma (cezaropopulizma) — — — — — 363
2. Dr Miroljub JEVTIĆ — Religija kao osnov za političko organizovanje — — — — — 383
3. Dr Mirko ŽIVKOVIĆ — Odredbe međunarodnog privatnog prava u Srpskom građanskom zakoniku — — — — — 393
4. Dr Jakov RADIŠIĆ — Prenošnje HIV infekcije putem transfuzije krvi i odgovornost zbog štete — — — — — 407

Politička i pravna istorija

1. Dr Antun MALENICA — Tiranija i pravo na građanski otpor u rimskoj misli — — — — — 431
2. Dr Vladimir JOVIĆEVIĆ — Vrijednosti Zakonika Danila I 443

Članci na stranim jezicima

1. Danica KILIBARDA Emergency powers in Northern Ireland 461

Iz naše pravne baštine

1. Dr Danilo DANIĆ — Federalizam pravosuđa u našoj državi 481

IV SVETSKI KONGRES MEĐUNARODNOG UDRUŽENJA ZA USTAVNO PRAVO

(Tokio, 25—28. septembar 1995)

I

U organizaciji Japanskog udruženja za ustavno pravo u Tokiju je od 25. do 28. septembra 1995. godine održan IV svetski kongres Međunarodnog udruženja za ustavno pravo. Kongresu je prisustvovalo preko tri stotine učesnika iz svih zemalja sveta.

Kao što se može i pretpostaviti, japansko nacionalno Udruženje za ustavno pravo izvanredno je organizovalo Kongres, a brojne ljubazne domaćine predvodio je ugledni profesor emeritus Tokijskog univerziteta i Prvi potpredsednik svetskog udruženja Joiči Higuči. Sesije su se održavale u salama prestižnog Tokijskog univerziteta Hongo, Univerziteta Mejđi, Univerziteta Čuo i Univerziteta Vaseda.

Opšta tema bila je: Pet decenija ustavnosti — realnost i perspektive, 1945—1995 (*Five Decades of Constitutionality — Reality and Perspectives, 1945—1995*). Generalni referat »Svetski problemi i ustavno pravo — pogled iz perspektive japanske istorije ustavnosti« (*World Problems and Constitutional Law --- Perspectives from Japanese Constitutional History*) podneo je prof. dr Naoki Kobajaši sa Tokijskog univerziteta. Zaključnu analizu rada Kongresa dao je prof. dr Tomas Flajner-Gerster iz švajcarskog Instituta za federalizam iz Fribura.

II

Rad kongresa odvijao se u osam sekcija: 1. Razvoj i kriza ustavnosti (generalni referat: Fransao Venter, Južnoafrička Republika); 2. Ustavi: tumačenje i tumači (generalni referat: D.P. Koners sa univerziteta Notr Dam, SAD); 3. Ustavi i mir u okviru država: manjine, ljudska prava i država blagostanja (generalni referat: dr Lidija Basta, Institut za evropske studije, Beograd — Institut za federalizam, Fribur); 4. Ustavi i mir između država (generalni referat: prof. dr Tadakazu Fukaze, Hokaido

Univerzitet Saporu); 5. Ustavotvorna vlast i rađanje novih država (generalni referat: prof. dr Karel Klima, Pravni fakultet Karlovog univerziteta, Prag); 6. Funkcije i razvoj parlamenta (generalni referat: prof. dr Pavle Nikolić, Pravni fakultet Beograd); 7. Evolucija federalizma, regionalizma i decentralizacije (generalni referat: prof. dr Mark Verdusen, Pravni fakultet Univerziteta u Luvenu) i 8. Političke stranke i Ustavne institucije (uvodni referat: prof. dr Dejvid Biti, Pravni fakultet Univerziteta u Torontu). Na skupu je podneto više od 100 referata.

III

Jugoslovensko udruženje za ustavno pravo je, u pripremi za ovaj najznačajniji svetski stručni skup konstitucionalista, publikovalo poseban zbornik radova sa petnaest referata na engleskom, odnosno francuskom jeziku, koji su pripremili naši istaknuti poznavaoци ove oblasti. Na Kongresu je neposredno učestvovalo osam naših referenata.

Referatima jugoslovenskih konstitucionalista pokrivene su sve posebne tematske oblasti postojećih sekcija Kongresa, i to:

Prva sekcija: Novi ustavi u bivšim socijalističkim zemljama Istočne Evrope (*New Constitutions in the Former Socialist Countries of Eastern Europe*), dr Vladan Kutlešić; Ustav SR Jugoslavije i problemi pravnog i institucionalnog (dis)kontinuiteta (*The Constitution of the FR of Yugoslavia and the Problems of Legal and Institutional (Dis)continuity*), prof. dr Slavko Lukić, Pravni fakultet, Podgorica; Ustavna slika Srbije — napredak i nedostaci (*Constitutional Image of Serbia — Progress and Deficiencies*), prof. dr Dragoljub Popović, Pravni fakultet Beograd;

Druga sekcija: Ustav — tumačenje i tumači (*The Constitution: Interpretation and Interpreters*), akademik Aleksandar Ćira, Srpska akademija nauka i umetnosti;

Treća sekcija: O ustavnim okvirima multi-etničke države (*Concerning Constitutional Frames of a Multi-Ethnic State*) prof. dr Vojislav Stanovčić, Srpska akademija nauka i umetnosti; Zaštita sloboda i prava građana u ustavnom sistemu Jugoslavije (*The Protection of Liberties and Rights of Citizens in the Constitutional System of Yugoslavia*), prof. dr Marijana Pajvančić i prof. dr Dragan Milkov, Pravni fakultet, Novi Sad;

Četvrta sekcija: Jugoslovenski ustavi i međunarodni mir (*Les constitutions yougoslaves et la paix internationale*), prof. dr Momir Milojević, Pravni fakultet Beograd;

Peta sekcija: Olako donošenje ustava (*The Unberable Lightness of Constitutional Being*), prof. dr Stevan Lilić, Pravni fakultet Beograd;

Šesta sekcija: Parlament u sistemu fiktivnog parlamentarizma u Jugoslaviji (*Le parlement dans le systeme parlementaire fictif en Yougoslavie*), prof. dr Pavle Nikolić, Pravni fakultet Beograd; Obnovljeni parlamentarizam u Srbiji (*Parliamentary Government in Serbia Renewed*), doc. dr Olivera Vučić, Pravni fakultet Beograd;

Sedma sekcija: Evolucija federalizma i regionalizma u Jugoslaviji (*L'évolution du fédéralisme et du regionalisme en Yougoslavie*), akademik Miodrag Jovičić, Srpska akademija nauka i umetnosti; Ustav SR Jugoslavije od 1992. godine i odnosi u federaciji (*The 1992 Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia and Federal Relations*), prof. dr Balša Spadijer, Fakultet političkih nauka Beograd; Primena federalnog načela u Jugoslaviji (*L'application du principe fédéral en Yougoslavie*), prof. dr Zlatija Đukić-Veljović, Pravni fakultet Beograd;

Osma sekcija: Stranke i stranački sistem u Jugoslaviji s osvrtnom na bivše komunističke zemlje (*Parties and Party System in Yugoslavia with Reference to Ex-Communist Countries*), prof. dr Vučina Vasović, Fakultet političkih nauka Beograd; Politički pluralizam — uslov i jemstvo demokratije (*Political Pluralism — a Condition and Guarantee of Democracy*), dr Zorica Radović, Institut za uporedno pravo, Beograd.

Na Kongresu je bilo zapaženo učešće članova Jugoslovenskog udruženja za ustavno pravo ne samo u vezi sa izlaganjem nacionalnih referata onih koji su neposredno prisustvovali sesijama, već posebno i generalni referat za VI sekciju prof. dr Pavla Nikolića, jednog od osnivača i ranijeg generalnog sekretara, a sada u dva mandata i potpredsednika ovog međunarodnog udruženja, kao i generalni referat za III sekciju dr Lidije Basta.

Učešće jugoslovenskih konstitucionalista na Kongresu u Tokiju bilo je od višestrukog značaja, posebno iz razloga što je to bila prilika da se, u uslovima smanjene mogućnosti komunikacije naše zemlje sa svetom, pred jednim stručnim međunarodnim forumom, ustavni eksperti iz celog sveta upoznaju sa stavovima jugoslovenske nauke ustavnog prava o brojnim temama koje su bile na dnevnom redu Kongresa. Učešćem na Kongresu u Tokiju jugoslovenski predstavnici održali su kontinuitet svog prisustva i pružanja doprinosa radu ove svetske stručne asocijacije na njenim kongresima (Beograd 1983, Pariz 1987, Varšava 1991).

IV

Na Kongresu je izabrano i novo rukovodstvo Međunarodnog udruženja za ustavno pravo na čelu sa novim predsednikom — prof. dr Tomas Flajner Gerster (Švajcarska). Za potpredsednika je ponovo izabran profesor dr Pavle Nikolić iz Beograda, za generalnog sekretara takođe ponovo Piet Akermans, rektor univerziteta u Roterdamu, dok Izvršni odbor čine predstavnici iz 21 zemlje. Odlučeno je da se sledeći svetski kongres održi 1999. godine, a mesto održanja biće definitivno određeno na sledećoj sednici Izvršnog odbora.

V

Odlukom Saveta Kongresa, i Jugoslovensko udruženje za ustavno pravo, koje je osnovano prošle godine, primljeno je u stalno članstvo ove svetske organizacije za ustavno pravo.

Ovom prilikom treba posebno istaći da do realizacije ovakve uspješne prezentacije zbornika radova i nastupa predstavnika našeg udruženja ne bi bilo moguće da nije bilo materijalne pomoći i podrške koju su u ostvarivanju ovog vrednog poduhvata dali Savezno ministarstvo za razvoj, nauku i životnu sredinu, Ministarstvo za nauku i tehnologiju Republike Srbije i sponzori Eurosalon iz Beograda, Udruženje pravnika Srbije Opština Vračar.

Prof. dr Stevan LILIĆ